

MIRCEA POPA – 70

PORTRET AL CRITICULUI LITERAR

„Bun cunoscător al istoriei și literaturii, familiarizat cu documentele de însoțire a creației, pe care le privește încântat, de aproape, cu mai multe feluri de ochelari, Mircea Popa scrie mult, sobru, legat. Ordinea scrisului său masiv, chibzuit ardeleneste, provine din ordinea (și aventura) literaturii și din rigoarea autorului. Plăcerea punerii în pagină este o componentă a bucuriei încăpătoare a criticului și istoricului ce ține la adevărurile și la farmecele literaturii. Mircea Popa este un însingurat care trăiește din voluptatea lecturii, din plăcerea documentării și a descoperirii. De aceea, bucuriile, supărările și polemicile criticului provin în primul rând din necitiri, necitări ori din rele citiri și citări. Căci, convenția literară conține pacturi ce nu pot fi trădate sau falsificate. Probele criticului din texte arată neastâmpărul strunit al celui ce cunoaște bine scena literaturii, culisele ei și spectacolul receptării. Într-un imaginar (deocamdată) inventar al noutăților, priorităților și precizărilor critice și istorico-literare, esențial pentru cultură, mentalități și intelectuali, Mircea Popa ocupă unul din primele locuri. [...] Meticulos și sobru, scrisul lui Mircea Popa se așează temeinic într-un cuprinzător dicționar al ideilor literare și al circulației acestora la românii care (mai) citesc și consemnează ce scriu alții.” (Ioan Derșidan, *Gândul, între estuar și ostrov* în „*Al cincilea anotimp*”, Oradea, 1997, decembrie, p. 6)

[...] „Sunt specifice metodei portretistice practicate de dl. Mircea Popa medalioanele însoțite de lungi rulouri de titluri: cărți, studii, reviste, traduceri, revărsate în pagină din memoria de infailibil computer a istoricului literar întru documentarea gesei unor cărturari enciclopedici. Impresia exercitată asupra cititorului de aceste enumerări torențiale retezate aforistic – „*Vremile nu iartă pe tembeli*” (P. Șeicaru) – nu diferă de cea produsă de frescele bizantine (frecvent citate în studiu), unde protagoniștii țin în mână suluri desfășurate cu slove ce „zic” de pildă „*Fățarnicie, scoate mai întâi bârna din ochiul tău. [...]*” Om de bibliotecă, discernător meticulos, aparent abstras, în largul său pe banchiza exclusivă a periodicelor interbelice de la BCU, dl Popa e și un sentimental evocator al Clujului, unde activitatea sa exegetică intră acum în al doilea pătrar de veac. [...] La mulți ani, domnule Mircea Popa!” (Doina Curticăpeanu, *Scara de cristal*, în „*Familia*”, nr.10, 1999, p. 22-24)

„O trăsătură, aș zice călinesciană, care îl diferențiază pe Mircea Popa de școala de istorie literară clujeană este refuzul „specializării” într-o perioadă anume a literaturii

române. El scrie tot atât de bine și competent și despre Timotei Cipariu să zicem, dar și despre contemporani, semnând prefețe la cărți aparținând lui Adrian Grănescu, Horia Muntenuş, Dan Marius Drăgan, Lucian Cristea sau Justinian Gr. Zegreanu. În același timp, de aproape zece ani el deține în ziarul clujean „Adevărul” o rubrică intitulată „*Cărțile clujenilor*” în care face o binevenită critică de întâmpinare, într-o epocă în care majoritatea criticilor sau dezis de ea. O constantă a scrisului său poate fi însă aplecarea specială spre figuri de prim-plan sau de plan secund ale literaturii transilvane începând cu perioada iluministă și până în contemporaneitate. Astfel, a scris despre G. Bariț, S. Bărnăuș, T. Cipariu, Samuil Vulcan, Al. Gavra, Gr. Obradovici, Iosif Pașca de Penicea, Tincu Velea, Georgian Hagi Peșacov, Codru-Drăgușanu. A consacrat ediții recuperatoare unor scriitori ca Nicolae Oțălea, O. Goga, I. Agârbiceanu, L. Blaga, Emil Isac, Il. Chendi, iar școlii clujene de istorie literară i-a închinat o amplă analiză de tip „portretistic” în *Figuri universitare clujene*. N-a neglijat nici figurile de al doilea plan ale acestei culturi, cărora le-a închinat pagini restitutive în volumul *Penumbre*, apărut de curând. [...] Cu o operă impunătoare, cu o exemplară hărnicie și probitate științifică, Mircea Popa merită din plin, acum în moment aniversar, prețuirea noastră.” (Ion Buzăși, *Un istoric literar*, în „*Luceafărul*”, nr. 5, 2004 (11 febr.), p. 6)

[...] Mircea Popa, trebuie să recunoaștem, reprezintă astăzi pentru istoria literară, un nume care se impune prin calitatea scrisului său, prin diversitatea temelor abordate, prin capacitatea lui de a cuprinde într-o desfășurare, aș zice fără rival, aproape tot ce este important în literatura română. Cele câteva zeci de cărți pe care le-a scris sunt tot atâtea pietre – câteodată pietre de hotar – pentru ceea ce însemnează spiritualitatea noastră. Mircea Popa știe să păstreze viu gândul vieții noastre românești. [...] Se întâmplă adesea ca o sumă de nechemăți să se exprime în domeniul nostru cultural. Mircea Popa a știut să intervină cu sagacitate și aș zice câteodată neconcesiv asupra tuturor formelor de impostură. Sunt celebre intervențiile pe care le-a avut în legătură cu editarea unor clasici, cu lacunele pe care le reprezintă diferitele producții, așa- zis științifice, făcute de niște amatori. Numele lui din acest punct de vedere s-a impus în conștiința tuturor. Ce intră sub observația lui Mircea Popa răspunde unei acute necesități a vieții noastre culturale.” (V. Fanache, *Mircea Popa-65*, în „*Steaua*”, LV, nr.4-5, 2004, p.101)

„Observăm că scriitura profesorului pe suport documentar se încinge pe deplin motivat, totodată crește în amplitudine, capătă orizont eseistic pe acest fundal pozitivist. În scurt vorbind, extensia preocupărilor din ultimul deceniu specific al discursului său analitic ne îndeamnă să enumerăm pe profesorul **Mircea Popa** între primele personalități ale domeniului, alături de Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Dan Horia Mazilu, Ion Simuț, Ioan Derșidan, cu bucuria de a vedea că bihoreni s-au ridicat la nivel național și pe această scară.” (**Constantin Mălinaș**, *Profesorul Mircea Popa la 65 de ani*, în „*Impact*”, an II, nr. 4, 2004, p. 6)

„Fidel unei profesii de credință afirmată încă de la început de carieră, istoricul literar Mircea Popa s-a înscris firesc în ampla acțiune de recuperare a unui segment extrem de important al literaturii române – literatura exilului. Domniei sale îi datorăm, așadar, rezultatele unui interes deosebit pentru un nume mare al exilului românesc, Vintilă Horia.[...] Atenția istoricului literar s-a îndreptat asupra fenomenului cultural românesc în aspectele sale cele mai diverse: relații interculturale, contribuții bibliografice, valorificarea aportului transilvan de orice fel la patrimoniul cultural național, semnalarea unor manuscrise sau reviste vechi, recuperarea și publicarea corespondenței unor scriitori, monitorizarea vieții literare actuale.[...] Complexitatea unei astfel de personalități, febrilitatea căutărilor și descoperirilor, informația transmisă în calitate de dascăl, pledoaria pentru conservarea valorilor naționale alcătuiesc un model.” (**Georgeta Orian**, *Omagiul profesorului Mircea Popa*, în vol. *Annales Universitatis Apulensis*, seria Philologica, tom I, nr. 5, 2004, Alba Iulia.)

„În fond, Mircea Popa nu e un pozitivist de factură tradițională și nici nu s-a cramponat de o anumită metodă, după cum nici nu s-a fixat definitiv asupra vreunei epoci literare. Concentrându-se o vreme asupra iluminismului transilvan, s-a dezlănțuit apoi într-o cuprindere vastă a întregului spațiu literar și chiar cultural. Descoperă cărți și scriitori uitați, face numeroase ediții, în special din creații ale unor autori consacrați, dar rămase prin diverse publicații; inițiază la Institut un dicționar al romanului românesc și colaborează la *Dicționarul general al literaturii române*, scos de Academie; scrie despre scriitorii din exil, despre marile “figuri” ale Universității clujene ori studii de sociologie a receptării. Explozia se produce de prin anul 1994, de când a publicat cel puțin o carte în fiecare an. Dar, cumva surprinzător, o foarte intensă activitate a sa în ultimii ani este aceea de cronicar al literaturii române contemporane. În cotidianul “*Adevărul de Cluj*”, îndeosebi, a scris sute de recenzii despre cărțile scriitorilor clujeni. Nu-s simple inventare: comentariile aparțin unui critic veritabil, bine orientat în metamorfozele literaturii, cu gust și discernământ. Are deseori finețe analitică, intuiție și o dezinvoltă expresivitate a limbajului. Formația sa de istoric literar nu pare deloc inhibată pentru această carieră târzie, însă fulminantă, de foiletonist. Mircea Popa și-a întreținut o vie curiozitate intelectuală prin lecturi solide, familiarizându-se cu modalitățile criticii moderne și cu diversitatea limbajelor literare în desfășurare.” (**Petru**

Poantă, *Scriitori clujeni în eboșă*, în “*Adevărul de Cluj*”, XVII, nr. 5016, 2007, (26 apr), p. 5)

„Pe la sfârșitul secolului al XIX-lea apăruse ca un fel de meserie, aceea a căutătorilor de aur. Grea, foarte grea meserie, implicând un spirit aventurier, o mare tenacitate, speranță și încredere în izbândă și nu mai puțin dorința de a scoate la lumină, din tenebrele unui material oarecum amorf, acel grăunte de metal prețios care să dea lumii un licăr de nouă strălucire. Mulți dintre cei ce s-au încercat în a scoate din *steril* roca productivă, au renunțat, s-au prăpădit, au dispărut în neantul uitării. Alții, cei norocoși – dar norocul e cum și-l face omul - , mai cu fler, ca să zic așa, cei care au reușit, au devenit, dacă nu celebri, în orice caz puncte de reper, fără tăgadă. Așa se face că această îndeletnicire a urcat cumva în simbol, iar azi, prin translație, îi numim *căutători de aur* pe toți aceia care își cheltuiesc energia și timpul, inteligența și priceperea etc în a scoate la lumina lumii fapte și mărturii semnificative în existența noastră, ce păreau pierdute, îngropate pentru totdeauna în molozul de pe urma ridicării atâtor edificii de prim -plan, care s-au impus în conștiința epocii, a istoriei. Unul dintre aceștia este și **Mircea Popa**, neobosit cercetător al istoriei noastre literare, profesor universitar, autor a nenumărate studii, comentarii și comunicări, ca să folosesc un termen de rutină, pe seama unor descoperiri făcute în urma unor insistente, zilnice descinderi pe labirinticele cărări ale te miri căror biblioteci și arhive. Aproape de fiecare dată întoarcerile au fost binecuvântate de succes...[...] Nu puțini sunt cei ce-l țin pe Mircea Popa de om exigent. Și cum n-ar fi, când o asemenea muncă de salahor literar este atât de puțin prețuită azi. Dar mâine?... Istoria literară, oricâte intemperii s-ar abate asupra ei, are un fond necoroziv, în care numele unor asemenea căutători de aur – Hurmuzachi, Torouțiu, Haneș, Lucian Predescu etc.- rămân încrustate pentru totdeauna. Cu asemenea destin câtă a se împăca și Mircea Popa, dacă nu cumva, norocul îi va hărăzi, cu îndreptățire, încă mai mult.” (**Constantin Cubleșan**, *Portrete neconvenționale. Între căutătorii de aur*, în „*Filarmonia*”, Revista artelor și profesiilor liberale, an IV, nr. 4, 2008, p. 55.)